

Wat als jouw kind in armoede zou opgroeien?

Nieuws donderdag 20 november 2025

De maatregelen die de Arizonaregering genomen heeft of wil nemen, houden een verhoogd risico in om de armoede — zeker bij de kwetsbaarste groepen in de samenleving — te doen toenemen. Voor ons in het onderwijs ligt dit niet ver van het bed, integendeel.

De besparing van 2,8 miljard op de welvaartsenveloppe hypothekeert de automatische indexeringen en kleine verhogingen van uitkeringen, pensioenen en sociale minima. Wie een laag inkomen of een uitkering heeft, zal dus dieper in de armoede verglijden naarmate de levensduurte stijgt.

De beperking van de werkloosheidsuitkeringen in de tijd dreigt mensen zonder werk of met beperkte werkmogelijkheden (gezondheidsproblemen, zorgverplichtingen...) in de armoede te drijven, want een leefloon is lager dan een werkloosheidsuitkering. Bovendien is het niet duidelijk of de OCMW's de rol van de VDAB volledig zullen (kunnen) overnemen en hun cliënten ook zullen (kunnen) begeleiden naar werk. Blijkbaar gaat de regering ervan uit dat een eenvoudige financiële bestraffing volstaat om iemand weer aan het werk te krijgen.

Werk is geen garantie

De regering wil ook de regelgeving omtrent nachtarbeid versoepelen. In heel wat sectoren is nachtarbeid (levens)noodzakelijk om de maatschappij draaiende te houden – denk maar aan de ziekenhuizen of de noodcentrales – maar het is bewezen dat nachtarbeid schadelijk is voor de fysieke en psychische gezondheid en een negatieve invloed uitoefent op relaties en het sociale leven. Bovendien gaat nachtarbeid vaak hand in hand met precair, minder goed betaald werk. Door de regelgeving op nachtarbeid te versoepelen, gaan werknemers in die sectoren (nog) minder verdienen.

Tegenover dit alles staan weinig maatregelen om de armoede te bestrijden. De regering meent dat werken de beste manier is om armoede te bestrijden. Toch biedt werk geen garantie tegen armoede, want ook wie werkt, heeft in België 4,7 procent kans om in armoede terecht te komen.

Meer dan alleen een lege brooddoos

In de visie van de regering is armoede het gevolg van een individuele schuld of keuze en geen structureel maatschappelijk probleem. Een socialistische vakbond kan het hiermee niet eens zijn. Dit alles is bovendien voor ons, onderwijspersoneel, ook geen ver-van-mijn-bed-show, want armoede wordt vertaald in kinderarmoede en daarmee worden wij op school geconfronteerd.

We kennen allemaal het fenomeen van de lege brooddozen of van de kinderen die in hartje winter met een zomerjas naar school komen. Kinderarmoede doet echter veel meer met het schoolse leven van een kind.

Armoede zorgt voor stress in het gezin, kinderen brengen die stress mee naar school. Hun concentratie en

geheugen en hun emotionele ontwikkeling lijden eronder. Kinderen die slecht eten of niet in een rustige en veilige omgeving kunnen slapen, komen met minder energie naar school. Uiteindelijk bewijzen de cijfers het: leerlingen uit kansarme gezinnen scoren gemiddeld slechter op toetsen dan kinderen uit kansrijke gezinnen.

Er zijn ook materiële drempels. Schoolgerief kost geld: een computer met internetaansluiting, de aankoop (of huur) van boeken en schriften, turnkledij, uitstappen... Ook sportieve of culturele activiteiten buiten de school zijn minder bereikbaar, terwijl zij net belangrijk zijn voor de band met de medeleerlingen.

Armoede is ook stigmatiserend. Dat je geen computer hebt, belemmert niet alleen je studies, maar zorgt ook voor schaamte.

Onbetaalde schoolfacturen

Een heikel punt in deze context zijn de onbetaalde schoolfacturen. Iedere directeur in Vlaanderen en Brussel is ermee vertrouwd: ouders die schoolfacturen niet betalen. In enkele gevallen heeft dat te maken met onwil of problemen van voorbijgaande aard, zoals een vechtscheiding, maar meestal kunnen deze ouders gewoonweg niet (tijdig) betalen. Gelukkig voeren de meeste scholen op dit vlak een sociaal beleid en zoeken ze samen met betrokken ouders naar een oplossing zoals bijvoorbeeld een afbetalingsplan. Bovendien hebben de meeste scholen een sociale kas die gespijsd wordt met spaghetti-avonden of mosselsoupers en kan die bijspringen. Als dit echter allemaal niet volstaat — dat is helaas al te vaak zo — dan worden de werkmiddelen van de school aangesproken. Iedere euro die vanuit deze pot besteed wordt om onbetaalde schoolfacturen te betalen, kan niet meer gebruikt worden voor investeringen zoals een smart board, knutselmateriaal enz. Driemaal raden wie dat knutselmateriaal dan maar zelf zal betalen...

Wat kan de school doen?

Wij stellen een reeks maatregelen tegen kinderarmoede op school voor.

Zorg voor een gratis en gezonde maaltijd voor ieder kind. Op een lege maag kan je niet studeren en gezonde voeding bevordert het fysieke en psychische welzijn van de kinderen en dus ook hun schoolse prestaties.

- Maak het onderwijs volledig kosteloos. Als dat niet kan, probeer dan zo veel mogelijk financiële drempels weg te nemen.
- Installeer ook in het secundair onderwijs een maximumfactuur.
- Betrek alle ouders bij het opstellen van het kostenbeleid.
- Vermijd de aankoop van (dure) boeken, organiseer een boekenfonds of een tweedehandsboekenbeurs.
- Zorg dat leerkrachten door hun opleiding of door bijscholing kinderarmoede herkennen en ermee kunnen omgaan.
- Organiseer extra ondersteuning voor kinderen uit een kansarm milieu (huiswerkbegeleiding!).

Kinderarmoede is niet alleen een schande en een onrecht, ze legt ook een hypotheek op onze toekomst. Het is immers onaanvaardbaar dat een alsmaar groter deel van de kinderen opgroeit en moet studeren in armoede en zo niet volwaardig zal kunnen deelnemen aan en bijdragen tot de samenleving van morgen.

Jammer genoeg ziet de regering dit anders en zal het op macroniveau dus niet beter worden. Daarom hebben wij betoogd op 14 oktober, daarom staken wij op 25 en 26 november. Wij willen een beleid dat kinderarmoede bestrijdt, niet bevordert.

nancy.libert@acod.be